ACTUALITAT

INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ EL BARROC DE MATARÓ I DEL MARESME AL MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA

Inclosa als actes celebrats a Mataró amb motiu del Seminari organitzat per la Universitat Menéndez Pelayo i l'Ajuntament de Mataró, l'exposició *El Barroc de Mataró i del Maresme* s'inaugurà el passat dimarts dia 16, a la nova sala polivalent del Museu Arxiu, al carrer Beata Maria.

Presidiren la inauguració l'Il.lm. Sr. Manuel Mas, alcalde de Mataró i Mn. Francesc Pou, rector de Santa Maria. Hi assistiren també els membres del Consistori mataroní.

L'acte s'inicià amb unes breus paraules del Sr. Manuel Salicrú i Puig, director del Museu Arxiu de Santa Maria. Tot seguit el Sr. Rafael Soler i Fonrodona parlà del Conjunt dels Dolors i de la seva restauració. Finalment l'Il.lm. Sr. Alcalde pronuncià un parlament a manera de cloenda, fent ressaltar sobretot que la restauració de la casa del carrer de Beata Maria representa una actuació puntual i exemplar de cara a la rehabilitació de la ciutat vella de Mataró.

L'exposició ha estat muntada conjuntament pel Museu Comarcal del Maresme i el Museu Arxiu de Santa Maria i és una mostra de col.laboració de les dues institucions museístiques de la ciutat.

El catàleg de l'exposició es publica en el present número dels FULLS, a manera de documentació.

NOTÍCIA DE DONATIUS

Recentment els fons del Museu Arxiu de Santa Maria s'han vist incrementats per tres importants donatius.

El primer correspon a documentació del Sr. Ramon Salas i Oliveras, donada pels seus fills, el matrimoni Joan de la Creu Cuadrada i Concepció Salas, i Maria Jubay, Vda. de Ramon Salas Isern, seguint la voluntat del propi pare.

El segon és un important conjunt de fotografies de començaments de segle, donades pels germans Srs. Mayol i Roca.

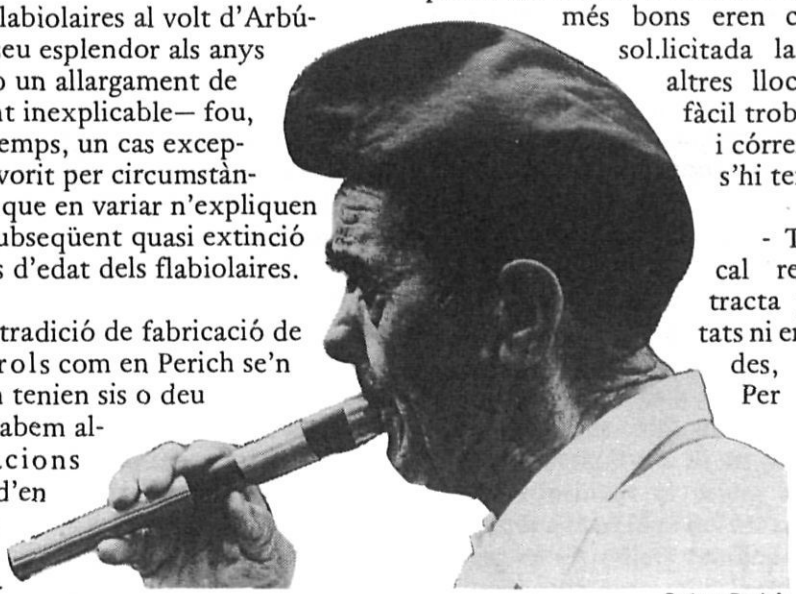
El tercer és la col.lecció del periòdic Mataró, des de l'any 1948, aportació de la família del Sr. Martí Fité i Brugat.

Cal fer-ho constar a manera d'agraïment.

SOBRE ELS FLABIOLAIRES D'ARBÚCIES I EL SEU RODAL

L'any 1982, preparant l'homenatge al gran flabiolaire de Mataró en Quirze Perich, vàrem anar a Arbúcies per veure si trobaríem algun dels seus companys de joventut. Descobrírem aleshores que Arbúcies havia estat el centre d'un ample moviment de flabiolaires —que abastà almenys de Viladrau a Santa Coloma, fins a Sant Celoni i potser fins a Calella—, les característiques del qual intentarem resumir en aquest treball. I val a dir que en Quirze Perich n'és un representant paradigmàtic.

La florida de flabiolaires al volt d'Arbúcies, que coneix el seu esplendor als anys vint i trenta —amb un allargament de postguerra altrament inexplicable— fou, fins i tot en el seu temps, un cas excepcional motivat i afavorit per circumstàncies molt concretes que en variar n'expliquen la decadència, i la subseqüent quasi extinció del flabiol per raons d'edat dels flabiolaires.

Quirze Perich
Fotografia Josep Ma. Clariana i Coll

- Hi havia una tradició de fabricació de flabiols : porquerols com en Perich se'n feien de canya quan tenien sis o deu anys, i de fusta en sabem almenys dues generacions de constructors, la d'en Crous de Lliors i en Garolera, que era masover i també tocava, i l'Andreu Serra, dit Baló, que hauria fet flabiols a Arbúcies mateix des dels anys vint fins cap als seixanta. En Silu, que era un firaire de Sant Celoni o d'Hostalric, revenia els flabiols d'en Baló per tota la contrada. Hem sentit a parlar també de constructors a Sant Hilari, si bé no ha estat possible de confirmar-ho.

- Només al terme d'Arbúcies hi havia 181 masos escampats, i a tots s'hi vivia. Una situació semblant existia a força pobles i viles del rodal. Vol dir que les festes de veïnat, els aplecs... eren els llocs de trobada i divertiment de la gent dels masos. Feien ball en diferents indrets, potser cada setmana, amb els músics que tenien, és a dir amb els flabiolaires: només la gent gran amb més bona memòria recorda haver vist, de molt petits, altres instruments que no fossin flabiols, segurament gralls, que portaven algunes colles de segadors forasters.

- Hem d'entendre que quan aquests flabiolaires quasi octogenaris que hem conegut eren molt joves, força homes tocaven el flabiol pel seu esplai sense moure's de casa o del veïnat. Només els més bons eren considerats músics i sol.licitada la seva presència en altres llocs. Vol dir que era fàcil trobar de qui aprendre'n, i córrer d'un lloc a l'altre si s'hi tenia traça.

- Tot això no obstant, cal ressaltar que no es tracta pas d'unes comunitats ni endarrerides, ni tancades, ni incomunicades: Per Breda hi passa el tren des de fa molts anys; a Sant Hilari i fins i tot Arbúcies hi ha estiueig des del tomb del segle; el jovent, abans com ara, rondava tant com podia cap als pobles del Vallès i la Selva; a Arbúcies mateix, per festes, s'hi feien tres envelats (el dels rics, el dels pagesos i el dels treballadors); hi havia un elevat grau de consciència i la vida social i política, amb societats populars, sindicats... En el terreny musical ens han parlat de dues cobles i potser un orfeó a Arbúcies mateix, i d'almenys un mestre de música que componia... És fàcil deduir que en aquest entramat social complex i complet els flabiolaires hi tenien un paper molt definit.

- Els flabiolaires que arriben als nostres dies

han estat pràcticament tots autodidactes, i es perfeccionaren anant pel món i pel contacte que ells encara van poder tenir amb aquells mítics Pau del Replà, Ventura de Viladrau, Cucut de Sant Miquel, Pere Parés, en Joan Garolera... Grans balladors, aquests músics havien tocat fonamentalment per al ball, i com és natural, tocaven els balls de moda. El que podríem anomenar músiques o balls ètnics estaven ja al primer terç de segle en retrocés o havien estat encomanats des de feia temps a les cobles —com la Dansa d'Arbúcies, per exemple—. Cal exceptuar, però, les corrandes de Camelleres i els Goigs del Roser, de St. Isidre... que sempre els havien tocat ells.

De la seva música en parlarem en una altra ocasió, però no voldríem acabar sense una breu referència als seus instruments i maneres de tocar:

Un flabiolaire pot anar a tocar pel món quan, amb el flabiol, sap tocar el timbal. Els flabiols, com s'ha dit, eren fets a Arbúcies, d'una peça, de cap pla, i amb l'aparença característica que els donen les virolles de llautó. Els bombos (que és com els flabiolaires anomenen els timbals) venien segurament de fora i eren de diverses procedències, si bé guarden uns trets comuns.

Els flabiolaires diferencien el bombo d'una caixa, i no han conegut res que pugui assemblar-se als antics tamborins que coneixem per gravats i algunes fotografies. El que sí que podem afirmar és que són ells i la gent del seu temps qui dobla el diàmetre dels bombos.

Els considerats músics, és a dir, els bons flabiolaires que toquen professionalment, dominen la tècnica de tocar a dues i tres veus (anomenades el primer, el segon i el baix), però aquesta generació exhaureix les Colles de Flabiolaires: en aquest moment, possiblement de la postguerra, el que es paga per una lloga de flabiolaires deixa de ser repartidor... els flabiolaires aniran a tocar sols i faran veus només quan es trobin, i això passa cada vegada més de tant en tant. D'aquesta consciència de les limitacions musicals i comercials del flabiol se n'originen, ja abans de la guerra, processos de requalificació professional (jazz-band, clarinet, saxo ...) estroncats en quasi tots els casos per aquella.

Aquests homes sorgits al volt d'Arbúcies han mantingut la pervivència del flabiol popular a bona part del Vallès, la Selva i el Maresme fins avui, o almenys mentre han tingut bufera. Amb admiració i respecte volem dedicar-los aquest petit escrit.

Rafel Mitjans i Berga i Teresa Soler i Llobet,
de "Els Garrofers". Mataró.